

[Начало](#) > ... > [Семейноправни Въпроси И Наследство](#) > [Родителска Отговорност — Родителски Права И Право На Лични Отношения С Детето](#) > Croatia

Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Хърватия

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Със Закона за семейството (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Официален вестник на Република Хърватия), бр. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 и 156/23) се уреждат родителските грижи, т.е. отговорностите, задълженията и правата на родителите, с цел защита и укрепване на личните и имуществените права и интереса на детето. Родителите са длъжни да обсъждат и съгласуват с детето отделните аспекти на родителските грижи в съответствие с неговата възраст и зрялост. Полагането на родителски грижи по принцип включва: правото и задължението да се защитават личните права на детето във връзка със здравето, развитието, грижата и защитата; възпитанието и образованието; поддържането на лични отношения; избора на местоживеене; както и правото и задължението да се представляват личните и имуществените права и интереси на детето (членове 91 и 92 от Закона за семейството).

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителите полагат родителски грижи, които са право, задължение и дълг на родителите по отношение на техните ненавършили пълнолетие деца.

И двамата родители имат правото и задължението да полагат родителски грижи равностойно, съвместно и по съгласие. При споделено полагане на родителски грижи родителите трябва да се стремят да разрешават всички проблеми чрез съгласие (членове 104 и 106 от Закона за семейството).

Когато родителите не живеят постоянно заедно, те са задължени да постигат съгласие относно условията за полагане на родителските грижи чрез изготвяне на план за споделено полагане на родителски грижи, който трябва да бъде одобрен от съда; когато родителите не постигнат споразумение, съдът се произнася по въпроса с решение (членове 107 и 461—467 от Закона за семейството).

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Никой родител не може да се откаже от правото си на полагане на родителски грижи (член 91,

параграф 2 от Закона за семейството).

Двамата родители могат да постигнат съгласие да поверят временно — частично или изцяло — полагането на родителски грижи за детето на лице, което отговаря на условията, предвидени за настойниците. Когато родителите поверяват грижите за детето на друго лице за срок, по-дълъг от 30 дни, от тях се изисква декларация за това да бъде заверена от нотариус (член 102 от Закона за семейството).

Когато поради болест, неподходящи жилищни условия или други затруднения родителите временно не са в състояние да полагат грижи за детето, то може временно да бъде настанено в институция за социално подпомагане, приемно семейство или под грижите на друго физическо или юридическо лице, което се занимава със социални дейности, в съответствие с разпоредбите, уреждащи социалното подпомагане.

Родителите, за които е установено, че не полагат подходящи грижи за детето си, ще подлежат на мярка за защита на правата и висшите интереси на детето, която може да бъде наложена от Хърватския институт по социални дейности (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) или от съд, който е компетентен по въпроса (членове 127, 134 и 149 от Закона за семейството). С решение на съда родителите могат да бъдат лишени от правото си да живеят с детето и ежедневната грижа за детето може да бъде поверена на друго лице, приемно семейство или институция за социално подпомагане въз основа на оценка на семейството, извършена от Хърватския институт по социални дейности, в която се посочва, че животът, здравето и развитието на детето са застрашени от оставането му в семейството (членове 155 и 433 от Закона за семейството). При определени обстоятелства, предвидени в закона, съдът може да постанови спиране на полагането на родителски грижи (членове 115, 173 и 433 от Закона за семейството). Отнемането на правото на родителите на полагане на родителски грижи може да се използва като крайна мярка (членове 170 и 433 от Закона за семейството).

Когато по решение на съда родителите престанат да полагат грижи за детето, ежедневната грижа за него се поверява на друго лице, приемно семейство или институция за социално подпомагане.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

В случай че бракът/партньорството на родителите е необратимо разстроено, полагането на родителски грижи се урежда с решение, издадено от съда, което може да се основава на споразумение, постигнато от родителите под формата на план за споделено полагане на родителски грижи (членове 104, 106, 107 и 461—467 от Закона за семейството).

Преди да бъде подадена молба за развод или да бъде образувано друго съдебно производство, свързано с полагането на родителски грижи, единият или и двамата родители трябва да подадат молба за задължителни консултации до териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности с териториална компетентност за мястото на постоянния или временния домашен адрес на детето или по местоположението на последния общ домашен адрес на съпрузите или на партньорите на семейни начала, независимо дали е постоянен или временен (членове 321—323 от Закона за семейството).

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

За да се счита за изпълнително основание, споразумението, сключено от родителите, или планът за споделено полагане на родителски грижи трябва да бъде одобрен с решение на съда (членове 106, 107, 420 и 461—467 от Закона за семейството).

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Ако родителите не постигнат съгласие относно плана за споделено полагане на родителски грижи, Хърватският институт по социални дейности ще ги насочи към процедура по семейна медиация, която се провежда от Семейния център (*Obiteljski centar*), но може да се провежда и от медиатори по семейни спорове извън системата за социално подпомагане (членове 331 и 334 от Закона за семейството).

Семейна медиация не се провежда, когато са налице твърдения за домашно насилие.

Когато родителите са постигнали споразумение, същото трябва във всички случаи да бъде потвърдено с решение на съда, както е обяснено във въпрос № 5.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Съдът може да се произнесе по всеки аспект от полагането на родителски грижи, който е предмет на спор, т.е. при кой от родителите ще живее детето, поддържането на лични отношения с другия родител и размера на издръжката като задължение на родителя, при когото детето не живее, както и по всички други относими въпроси, свързани с личните и имуществените права на детето, решени от съда (членове 408 и 433 от Закона за семейството).

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Съдът може да издаде решение, в което да присъди на единия от родителите да полага сам родителските грижи изцяло, частично или до степента, необходима за вземане на решение по конкретен важен въпрос, касаещ детето, което от своя страна ограничава другия родител да упражнява родителските грижи изцяло или в определени аспекти на родителските грижи (член 105 от Закона за семейството).

Родителят, чието право да упражнява родителските грижи е ограничено, има право да поддържа лични отношения с детето, освен ако това не е забранено с решение на съда, да взема ежедневни решения, свързани с детето, докато то е под негова грижа, и да получава информация за важни обстоятелства, свързани с личните права на детето (член 112 във връзка с членове 110 и 111 от Закона за семейството).

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Родителите винаги имат съвместно попечителство, освен в случаите, когато съдът издаде решение, както е обяснено в отговора на въпрос № 8.

Важните решения по отношение на детето се отнасят до неговото представителство по въпроси, свързани с основните му лични права, и представителството му по въпроси, свързани с ценни активи и имуществените му права (членове 99 и 104 от Закона за семейството). Когато родителите, на които е предоставено съвместно попечителство, не постигнат съгласие по важни решения по отношение на детето, в отговор на подадено от детето или от единия от родителите предложение съдът ще се произнесе кой родител ще представлява детето по съответния въпрос (членове 100, 101, 108, 109 и 433 от Закона за семейството).

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложи към молбата си?

Предложенията следва да бъдат подадени до, а исковете да бъдат предявени пред общинските (районни) съдилища, упражняващи местна компетентност.

Съгласно член 34 от Гражданския процесуален закон (*Zakon o parničnom postupku*) общинските съдилища винаги се произнасят на първа инстанция по следните спорове: относно това дали бракът е непоправимо разстроен или дали следва да бъде унищожен и съпрузите да получат развод; спорове, свързани с определянето или оспорването на бащинство или майчинство; тези за определяне на родителя, с когото ще живее детето; както и тези, свързани с полагането на родителски грижи, когато се разглежда едновременен иск за установяване на това дали бракът е непоправимо разстроен, за неговото унищожаване или за постановяването на развод.

В съответствие със Закона за семейството задължителното консултиране трябва да се проведе преди подаването на молбата за развод между съпрузи, упражняващи споделено родителските права по отношение на малолетно или непълнолетно дете, или преди иницирането на друго съдебно производство, свързано с упражняването на родителски права и лични отношения. Разпоредбите в Закона за семейството, свързани със задължителното консултиране преди подаването на молбата за развод между съпрузи, които споделят полагането на грижи по отношение на малолетно или непълнолетно дете, се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на задължителното консултиране, предприето преди предявяването на иск за определяне на полагането на родителски грижи и режима на лични отношения на детето с другия родител, когато бракът/партньорството на родителите е необратимо разстроен(о). В закона се посочват случаи, при които не се прибягва до задължително консултиране. Процесът по задължително консултиране започва, след като дадена страна е подала искане във връзка с това. Искането се отправя до център за социално подпомагане писмено или устно (чрез изявление, което трябва да бъде вписвано в регистър). Услугата по задължително консултиране се предоставя от екип от експерти към териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности, с териториална компетентност за мястото на постоянния или временния домашен адрес на детето или по местоположението на последния общ домашен адрес на съпрузите или на партньорите на семейни начала, независимо дали е постоянен или временен. Задължителното консултиране е процес, който включва личното участие на членовете на семейството (не се допускат представители). След подаване на искане за задължително консултиране Хърватският институт по социални дейности е задължен да насрочи среща и да призове страните. Като изключение, ако Хърватският институт по социални дейности разполага с информация за домашно насилие или ако счита, че при дадените обстоятелства провеждането на съвместна среща не би било полезно, или ако едната или двете страни поискат това по основателни причини, се планират и провеждат отделни изслушвания на страните.

След приключването на този процес териториалното поделение на Хърватския институт по социални дейности е длъжен да изготви доклад, който ще е валиден за срок от шест месеца от датата на приключване на консултирането.

Присъствието на първата среща по семейна медиация е задължително преди молителят да може да подаде молба за развод.

В зависимост от вида на предявения иск (брачен спор; спор за установяване или оспорване на майчинство или бащинство; спор относно полагането на родителски грижи, спор относно личните отношения, иск за развод по взаимно съгласие или искане за одобрение на план за споделено полагане на родителски грижи) молителят трябва да представи, наред с други документи, доклада от задължителното консултиране/доказателство за участие в първа семейна медиация/план за споделено полагане на родителски грижи. Видът на необходимите документи зависи от вида на предявения иск.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо

производство?

По всички искове, касаещи свързани с детето семейноправни въпроси, компетентните органи трябва да предприемат спешни действия, като същевременно защитават висшите интереси на детето.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разноските по производството?

Да. Безплатната правна помощ се урежда от Закона за безплатната правна помощ (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN, бр. 143/13 и 98/19).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Да. Страните могат да обжалват решение на съд от първа инстанция в срок от 15 дни от датата на връчване на копие от решението, освен ако в Гражданския процесуален закон не е предвиден различен срок. Освен ако не е предвидено друго по закон, жалби могат да се подават срещу решение на съд от първа инстанция, постановено в резултат на специално охранително производство, уредено в Закона за семейството. Жалби могат да се подават в срок от 15 дни от датата на връчване на решението.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Съдът, към който могат да се обърнат страните, е общинският (районен) съд, упражняващ местна компетентност. Всяко изпълнително производство ще се провежда съгласно разпоредбите на Закона за принудителното изпълнение (*Ovršni zakon*), но в Закона за семейството се съдържат специални разпоредби относно изпълнението, предназначено да се гарантира предаването на детето, и относно изпълнението, предназначено да се гарантира поддържането на лични отношения (членове 509—525 от Закона за семейството).

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Съгласно Регламент 2019/1111 съдебно решение, постановено в държава членка, се признава в Хърватия, без да се изисква спазването на специална процедура.

Решение по въпроси, свързани с родителската отговорност, което е постановено в държава членка и подлежи на изпълнение в тази държава членка, е изпълняемо и в Хърватия, без да се изисква каквато и да било декларация за изпълняемост.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването и изпълнението на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Жалби следва да се подават пред общински (районен) съд. Жалбата ще се гледа от окръжния (жупанийски съд).

Въззивните производства се подчиняват на разпоредбите на Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвлечане на деца (преработен текст), и на разпоредбите на Гражданския процесуален закон.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

В съответствие с член 44 от Закона за международното частно право (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*) (NN бр. 101/17 и 67/23) отношенията между родители и деца се уреждат от Хагската конвенция от 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата (NN — Международни договори, бр. 5/09) в рамките на приложното ѝ поле. Приложимото право към отношенията между родители и деца извън приложното поле на Конвенцията, посочена в член 44, параграф 1 (когато не е определено от друг акт или международен договор, който е в сила в Хърватия), се определя в съответствие с разпоредбите на Конвенцията, посочена в член 44, параграф 1, уреждащи тези отношения.

Считано от 1 януари 2010 г., Хърватия прилага Хагската конвенция от 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата.

За повече информация, моля, разгледайте:

Закон за семейството (NN, бр. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 и 156/23)

Закон за принудителното изпълнение (NN, бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 и 06/24)

Закон за международното частно право (NN, бр. 101/17 и 67/23)

Закон за безплатната правна помощ (NN, бр. 143/13 и 98/19)

Закон за прилагане на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi*) (NN бр. 127/13)

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) №1347/2000

Закон за прилагане на Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвлечение на деца (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece*) (NN бр. 83/22)

Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвлечение на деца (преработен текст).

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

■ Последна актуализация: 23/01/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се

съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.